

Nolltolerans mot rasism

Vänsterpartiets antirasistiska strategi

Vänsterpartiet
2013

Tillsammans är vi Sverige

Vi är födda i Kiruna, Kabul, Karlstad eller Kigali. Vi har olika kön och sexuell läggning, talar olika språk, har olika livserfarenheter, utbildningsbakgrund, kultur och tro. Vi är unga och gamla och några av oss har funktionsnedsättningar. Och tillsammans är vi Sverige.

I dagens Sverige har den som inte är född här eller den vars föräldrar inte är födda här ofta svårare att få jobb och bostad, och den som bär religiös eller kulturell klädsel riskerar att utsättas för diskriminering eller hatbrott. Så ska det inte vara. I Vänsterpartiets Sverige ska alla ges lika möjligheter att vara en del av samhället och förutsättningar att ta del av rätten till bostad, utbildning och arbete.

Att bygga ett bra samhälle handlar inte om att människor ska anpassa sig för att passa in. Ett bra samhälle där det finns en plats för alla skapas genom att se till att var och en själv får välja hur hen vill leva sitt liv och med vilka ord hen vill beskriva sig. I ett sådant samhälle fokuserar vi på det vi har gemensamt istället för på det som skiljer oss åt.

I den politiska debatten hörs ofta sägas att vi måste våga prata om de verkliga problemen, att den misslyckade invandringspolitiken inte får döljas. Och visst finns det problem. Problemet är inte flyktingarna, utan bristen på likvärdig utbildning, arbeten och bostäder runt om i landet. Problemet är inte de som invandrat, utan hur samhället ser på dem. Lösningen på dessa problem är inte att stänga gränserna – lösningen är att bygga ett Sverige som rymmer oss alla oavsett bakgrund med en stark välfärd och omfördelning av makt och resurser som förutsättning.

Vänsterpartiet spelar en viktig och naturlig roll i arbetet för ett samhälle för alla. Vi har politiken för ett jämlikt och jämställt samhälle fritt från rasism och diskriminering. Vänsterpartiet gör skillnad.

Rasismen groer i samhällets orättvisor

Samtidigt som Sverige och övriga västvärlden är rikare än någonsin växer klyftorna. Och ett samhälle med ökande skillnader mellan rika och fattiga, där politiken alltmer inriktas på att ta från arbetare, arbetslösa och sjukskrivna och att ge till dem som redan är rika, är en verklig grogrund för rasistiska och fascistiska rörelser och partier. Känslan av maktlöshet kan föda otrygghet, syndabockstänkande och hat.

I spåren av den ekonomiska krisen i Europa ser vi att högerextrema och främlingsfientliga partier under den senaste tioårsperioden byggt upp ett betydande folkligt stöd i flera europeiska länder. Många regeringar har misslyckats med att möta människors rättmätiga krav på rättvisa och

skäliga levnadsvillkor. På flera håll har detta medverkat till att främlingsfientlig och rasistisk politik tagit plats i de nationella parlamenten.

Efter Ny Demokratis inträde i riksdagen i början på nittioalet anpassades politiken i invandrarfientlig riktning. Idag ser vi återigen en utveckling där främlingsfientliga och rasistiska krafter alltmer tillåts sätta den politiska dagordningen, också genom att de etablerade partierna gör denna dagordning till sin egen. Detta avslöjar vissa partiers svårigheter att avstå ifrån symbolpolitik med rasistiska undertoner – både för att vinna några extra röster och för att bereda väg för avgörande systemförändringar.

Sverigedemokraterna är sedan valet 2010 invalda i riksdagen och i en mängd kommuner i landet och har därmed fått ett nationellt genombrott. Det skedde efter fyra år av hård för klasspolitik från den borgerliga regeringen, men framförallt därför att politiken under lång tid misslyckats med att bryta klassklyftor och diskriminering. Det är en situation som ställer höga krav på Vänsterpartiet och andra antirasistiska krafter. Den anpassning till rasisternas verklighetsbild som vi redan sett hos vissa främst borgerliga partier måste mötas och förhindras. Många människors berättigade ilska över att bli utsatta för en samhällsordning där de ständigt förlorar skall vi möta med en vänsterpolitik som utmanar och ifrågasätter den ekonomiska makten och politiska eliten. En politik som innebär konkreta sociala och materiella förbättringar i människors vardag. I motsats till rasisterna så sparkar vi uppåt, inte nedåt.

Därför handlar kampen mot rasism och främlingsfientlighet också om att minska klyftorna. För detta krävs en politik för omfördelning av makt och resurser.

Vänsterpartiet står för det politiska alternativ som kan kanalisera människors känsla av maktlöshet till en konstruktiv kamp för förändring av samhället. Detta är en kamp för konkreta förbättringar av människors livssituation. Det handlar om att bedriva en kraftfull generell politik för att utjämna klassklyftorna och för alla människors rätt till arbete, bostad och utbildning, och det handlar om att bekämpa rasism och diskriminering. En antirasistisk politik är en politik för solidaritet och rättvisa.

Som del av arbetarrörelsen har Vänsterpartiet ett särskilt ansvar i denna kamp och spelar en avgörande roll i den kommande utvecklingen. Vi tar detta ansvar. Vi kommer inte att tillåta att högerextrema och rasistiska krafter sätter dagordningen. De kommer att mötas med motstånd från en

tydlig och stark vänster som samlas i en bred folklig allians för att bekämpa rasism, främlingsfientlighet och homofobi.

En kamp på flera plan

Kampen mot rasism är en kamp mot strukturell diskriminering och statlig rasism, mot uttalat rasistiska grupper och partier, mot rasistiska tendenser i etablerade partiers politik, mot ökande klasskillnader och för en generell välfärdspolitik som omfattar alla kvinnor och män – invandrade som infödda.

Hatbrotten med homofobiska motiv ökar kraftigt och våldet mot homo-, bisexuella och transpersoner blir allt mer omfattande och allt grövre. Inom högerextrema rörelser utmålas ofta homo-, bisexuella och transpersoner som moraliska fiender som det är legitimt att förnedra och misshandla. Den politiska kampen för lika rättigheter, rättssäkerhet och frihet för homo-, bisexuella och transpersoner måste därför fortsätta på bred front.

Eftersom den rasistiska rörelsen bygger på och upprätthåller manlig överordning är den ett direkt hot mot kvinnors rättigheter. Kampen mot rasism och högerextremism hör därför nära samman med den feministiska kampen. Det är också viktigt att avslöja att SD:s och andra rasisters skenbara och nyväckta omsorg om kvinnor och HBT-personer bara är ytterligare ett sätt för dem att sprida sin rasistiska människosyn.

När rasistiska partier tillåts sätta dagordningen förflyttar även etablerade partier sina positioner. Det har blivit möjligt att stå för en politik om språkrav för medborgarskap, om att hårdare krav mot invandrade är nödvändigt för att den svenska gästfriheten inte ska missbrukas. Det har blivit möjligt att hävda att i stort sett ingen av de människor som söker asyl i Sverige är ”riktiga flyktingar”. När nu Sverigedemokraterna har valts in i riksdagen är huvudutmaningen för Vänsterpartiet att förhindra att andra partier övertar deras människosyn och dagordning. Ett litet rasistiskt parti i riksdagen är illa, men att andra partier steg för steg övertar deras politik är betydligt värre. Dels vrids då hela samhällsdebatten i främlingsfientlig riktning och dessutom normaliserar en sådan utveckling rasisterna och grundlägger en situation där de inom kort också ges direkt inflytande över politikens utformning såsom vi sett i bland annat Danmark.

Det ständiga misstänkliggörandet av invandrare som grupp tjänar ett tydligt politiskt syfte. De ständigt återkommande förslagen på enkla symbollösningar beror ibland på bristande insikt om problemens karaktär. Men ofta rör det sig om ett medvetet val att profitera på det

faktum att politiken misslyckats med att bryta utestängning och diskriminering och att klyftorna ökar. Genom att fokusera invandrade som problem blir det lättare att genomföra systemskifte med ökande klyftor och mer övervakning och kontroll.

Islamofobi och religionsfrihet

Rasismen har i olika tider och i olika sammanhang riktats mot olika grupper. Idag fokuserar den högerextrema rörelser allt mer på människor som betraktas som muslimer och islamofobin är den främsta motorn i högerextrem ideologi idag. Den så kallade counter-jihad-rörelsen och andra rasistiska rörelser försöker presentera sig som enbart ”islam-kritiska”. Deras idéer är dock allt annat. Det är idéer som inte bara är djupt antidemokratiska och skapar rädsla för alla – muslimer eller inte – som kommer från muslimska länder. Det är idéer som omsätts i handling genom våld och diskriminering mot muslimer. Dessa idéer har också redan resulterat i ett av västvärldens mest fruktansvärda terroråd, massmordet på Utöya 2011. Det är en central uppgift för den antirasistiska rörelsen att bekämpa islamofobi och försvara muslimers rätt att praktisera och ge uttryck för sin tro.

Det är också viktigt att påpeka att islamofobin inte slagit ut andra former av rasism – tvärtom verkar den underlätta för rasister att få legitimitet också på andra områden. Vad vi ser idag är en ökning av både islamofobi, antiziganism, afrofobi och antisemitism. Det är en viktig observation att människoförakt på ett område hänger samman med människoförakt på andra områden, att exempelvis islamofobi ofta hänger ihop med kvinnoförakt, förakt mot funktionshindrade och hbtq-personer.

Eftersom en del av vår tids rasism förkläs som religionskritik finns det risk att den även kan få fotfäste i grupper som traditionellt kritiserat religionens inflytande över samhället, och alltså även vänstern. Därför är det viktigt att klarlägga vårt förhållande till religion. Vänsterpartiet är ett icke-konfessionellt parti som verkar för att den svenska staten skall vara sekulär. Men vi är också ett parti som respekterar och försvarar religionsfriheten. Religionsfriheten innebär en rätt till religion, en grundläggande rättighet att kunna utöva och manifesteras sin tro på sina egna villkor. Men religionsfriheten innebär också en rätt till frihet från religion, rätten att som enskild individ inte bli påtvingad en religiös övertygelse eller religiösa uttryck.

Vår uppgift är inte att kritisera religion som sådan. Tro och religion har genom historien använts i olika syften. Det är inte så att vare sig kristendom, judendom, islam eller andra religioner automatiskt leder till

reaktionära föreställningar. Det finns exempel, både historiska och samtida, på att vänstern samarbetat med religiösa krafter för t.ex. social rättvisa eller human flyktingpolitik. Samtidigt tvekar vi inte att kritisera de krafter som i religionens namn vill föra samhället i en mer konservativ riktning eller inskränka kvinnors och hbtq-personer rättigheter.

Det är inte förutbestämt hur olika religiösa samfund i Sverige kommer utvecklas. Det beror på hur samhället i stort förhåller sig till samfunden och deras medlemmar. Vi tror på ett samhälle som inkluderar religiösa samfund och där det finns en levande dialog om religion och med troende. Vi är därför ett parti som välkomnar alla som delar våra värderingar, oavsett vilken religiös övertygelse man har eller om man saknar religiös övertygelse.

Statlig rasism

Med institutionaliserad eller statlig rasism menas de strukturer i statsapparaten som, medvetet och omedvetet, ger signaler om att människor skulle ha olika värde beroende på sin etniska bakgrund. Ett exempel är den svenska flyktingpolitiken. Människors berättelser om förföljelse misstros ofta och deras välgrundade rädsla nonchaleras. Att avvisa största möjliga antal människor tycks överordnat solidaritet och människovärde. De signaler som denna politik sänder ut ger högerextrema organisationer och partier argument för sin sak och ökar deras möjligheter till framgång.

Ett annat exempel på statlig rasism handlar om de allvarliga kränkningar av mänskliga rättigheter som sker i terrorismbekämpningens namn. Detta har medfört förtryck och misstänkliggörande av många muslimer och grupper av invandrade i västvärlden. Den maktordning som är formulerad kring det så kallade kriget mot terrorismen får direkta konsekvenser för livsutrymmet för personer med utländsk bakgrund i Sverige. Men det ökande kontroll- och övervakningssamhället rör alla, oavsett var man är född, och vad man har för trosuppfattning och världsbild. Främlingsfientlighet breder ut sig i hela västvärlden.

För vänsterpartiet är kampen mot den statliga rasismen avgörande för att Sverige ska kunna bli ett samhälle där alla har samma möjligheter. Vi kämpar för en human och solidarisk flyktingpolitik och vi bekämpar diskriminering och rasism. Det är också viktigt att människor med olika etnisk bakgrund finns som yrkesutövare inom känsliga samhällsområden som rättsväsendet. De främlingsfientliga och rasistiska element som finns i delar av rättsväsendet och inom försvarsmakten ska bekämpas.

En bred folklig rörelse mot rasismen

Kampen mot rasism och främlingsfientlighet ska föras i en bred antirasistisk rörelse av alla de människor som försvarar allas lika värde, kämpar mot strukturell och statlig rasism och som vågar stå emot Sverigedemokraternas och andra gruppers människofientliga budskap. En sådan antirasistisk rörelse kräver ett starkt folkligt stöd, särskilt inom arbetarrörelsen och bland invandrare. Vi välkomnar samarbete också med andra partier och organisationer. Det är vi tillsammans – partier, organisationer och enskilda – som har huvudansvaret för att sköta det antirasistiska opinionsarbetet, inte staten.

Vi som står för en annan ståndpunkt är många fler, är bättre organiserade och har bättre argument än rasisterna. Vi vet vad rasistiska partier står för och att vad som krävs är handling. Rasismen, främlingsfientlighet och de fördomar som finns i samhället ges utrymme att frodas när det råder brist på möten mellan människor och när det är brist på hållbara alternativ som kan förbättra människors vardag. Det går inte att bekämpa rasismen genom att låtsas som om den inte finns och därför uppmanar vi inte folk till att stanna hemma när fascisterna demonstrerar. Vi ska visa att vi är många och att en annan väg är möjlig.

Vänsterpartiets antirasistiska arbete handlar också om att ge människor tillräckliga argument för att de inte ska rösta på eller organisera sig i rasistiska grupper. Vi finns i människors vardag och visar på vårt alternativ och vi organiserar motstånd. Men vi motsätter oss ett förbud mot rasistiska organisationer eller partier. Så länge de håller sig inom lagens gränser bör de ha yttrande- och mötesfrihet. Däremot är det viktigt att understryka att den lagstiftning som idag finns för att stoppa rasistiska gruppers propaganda och verksamhet måste användas fullt ut.

Det är det breda antirasistiska arbetet med folklig förankring som är huvudfokus. Grupper som genom beväpning och provokationer söker våldsam konfrontation försvårar för den antirasistiska rörelsen bland annat eftersom de försvagar allmänhetens stöd för rörelsen. För oss är det självklart att ta avstånd från våld i det politiska arbetet. Kampen för ett brett motstånd mot rasism och främlingsfientlighet kräver att vi står upp för våra åsikter. Därför genomför vi våra aktiviteter utan maskering, i vänsterpartiets namn eller genom samverkan med andra progressiva rörelser. Vi deltar inte i aktiviteter som vi bedömer löper risk att bli våldsamma, utan söker då andra sätt att markera mot rasism.

Det är vi som tar kampen

Vänsterpartiet tar debatten och kampen mot rasistiska partier, nu som tidigare. Eftersom Sverigedemokraterna valts in i riksdagen tar vi debatten mot dem även där. Det gör vi genom att tydligt visa att det är vänsterpolitik som krävs för att komma tillrätta med klassklyftor och orättvisor som den borgerliga politiken och den existerande samhällsordningen skapat. Vi gör det genom att visa att Sverigedemokraterna är ett högerextremt parti som stödjer denna orättvisa politik. Vi fortsätter kämpa för en mänsklig flyktingpolitik och mot diskriminering även om vår främsta uppgift inte är att diskutera invandrings – och integrationsproblematik med Sverigedemokraterna. Vår uppgift är snarare att visa de verkliga samhällsproblemen, att lyfta fram Vänsterpartiets svar på den vanmakt som de som röstat på Sverigedemokraterna och många andra känner över arbetslöshet, utslagning och orättvisor. Det är endast med vänsterpolitik som välfärden förbättras och arbetslösheten minskas.

Det är viktigt att vi visar att det finns en tydlig och rak vänsteropposition i de parlamentariska församlingar där vi inte ingår i en majoritet. Också när vi ingår i en majoritet är det viktigt att hela tiden vrida politiken åt vänster och vara tydliga med vår grundläggande kritik av orättvisor och klassklyftor. Det är viktigt av flera orsaker. För det första så behövs det vänsterpolitik för att komma tillrätta med samhällsproblemen. Dessutom får inte Sverigedemokraterna framstå som att de är ensamma i opposition. En situation där alla andra partier är överens mot Sverigedemokraterna underlättar deras strategi att utmåla sig som martyrer och stärker den falska bilden av att det är Sverigedemokraterna som står mot det politiska etablissemanget. En tydlig vänsterpolitik som innebär konkreta förbättringar för de människor som idag missgynnas, en politik som utmanar och kritiserar samhällsordningen är en antirasistisk strategi som vrider debatten från att handla om problem med invandrare till de verkliga motsättningarna mellan höger och vänster. Därför är det viktigt att det också genomsyrar vår politiska strategi när vi agerar i de parlamentariska församlingarna. Det är också viktigt att upprätthålla skiljelinjen mellan de borgerliga partierna och SD, för att inte ge dem ökad legitimitet. Sverigedemokraterna är ett rasistiskt högerextremt parti och skall bemötas därefter.

Vi måste möta människor i deras vardag. Vi ska söka kontakt med och påverka människor och vi ska synliggöra det politiska alternativet. Sverigedemokraterna rekryterar idag stöd hos människor som känner sig övergivna av det politiska etablissemanget. Detta är bland annat ett

resultat av att arbetarrörelsen varit dålig på att mobilisera sina traditionella väljargrupper och att bedriva en alternativ politik till ökade klyftor. Inför detta måste även vänsterpartiet vara självkritiskt. Men framför allt måste vi helt enkelt vara mer närvarande och erbjuda tydligare alternativ som bryter människors maktlöshet och som stänger utrymmet för reaktionära krafter.

Det är väldigt många som känner oro och avsky inför den propaganda och de åsikter som Sverigedemokraterna står för. Därför ska vi samla alla som är förbannade och oroade över rasismen i samhället och på detta sätt krympa rasisternas spelutrymme.

Vår strategi handlar om att aldrig låta rasister och rasistiska partiers propaganda stå oemotsagda. Det är vi som tar kampen. Målsättningen är att finnas på plats, varhelst Sverigedemokraterna eller andra rasister propagerar. När de delar flygblad eller använder sig av nätet för att propagera och sprida lögner är vi där för att ge motargument, avslöja deras lögner och visa på ett annat konfliktperspektiv. När de håller appellmöten organiserar vi möten, demonstrationer och manifestationer om dessa bedöms kunna bli större och bättre organiserade än deras. Att sabotera torgmöten är en dålig strategi för att bekämpa Sverigedemokraterna. Det är inte deras rätt att yttra sig vi vill bekämpa, utan deras budskap. Att förhindra SD att yttra sig ökar deras möjligheter att framställa sig som martyrer. Detta är en målsättning som kräver mycket av oss. Men vi ger aldrig efter för rasism och främlingsfientlighet.

Det är vi som tar debatten. Vår målsättning är att minska rasismen och främlingsfientlighetens utbredning genom att ta debatten med människor i deras vardag. Vi tar den där människor träffas och interagerar – på arbetsplatser, i bostadsområden, på skolor, i kassakön, på gator och torg.

Alla demokratiska partier har ett ansvar för att bekämpa rasism, främlingsfientlighet och homofobi. Som vänsterparti har vi ett särskilt ansvar i den kampen och för att motarbeta de klassklyftor och orättvisor som oftast är grogrunden. Vi tar detta ansvar, och vi tillåter inte att högerextrema krafter sätter dagordningen. Vi lovar att de ska bemötas av en tydlig och stark vänster som knyter breda demokratiska allianser för att mota tillbaka rasism, islamofobi, antifeminism, främlingsfientlighet och homofobi. Vi ska inte ge rasisterna en lugn stund.

Vänsterpartiets förhållningssätt till SD i parlamentariska sammanhang

Det övergripande målet i förhållandet till SD och liknande partier i parlamenten är att undvika att de normaliseras och förhindra att andra partier följer i deras spår politiskt. SD är ett rasistiskt, högerextremt parti. De försöker systematiskt att sprida en rasistisk människosyn. Det är en djup skillnad mot de borgerliga partierna.

Vänsterpartiet samarbetar aldrig med SD, vare sig politiskt eller valtekniskt, inte heller i frågor som är okontroversiella. Det betyder t ex att vi aldrig har några gemensamma motioner, yrkanden, yttranden eller andra dokument. Vi röstar inte för förslag som SD lagt. Vänsterpartiet kommer inte medverka till att SD får positioner utöver vad de har lagstadgad rätt till. Exempel härpå är talman eller presidieposter.

Vi formar vår politik utan att snegla på hur SD kan tänkas ställa sig. Om SD röstar på våra förslag eller ansluter sig till våra särskilda yttranden i efterhand är det inget vi kan påverka eller behöver ta ansvar för. Vi tillämpar samma syn på ansvar för andra partier: kritiserar dem skarpt om de anpassar förslag för att få SD:s stöd, men förväntar oss inte att de ska hålla tillbaka sina politiska förslag.

Vi vill synliggöra de politiska problemen med SD, medan de gärna vill åt en martyroll som kan fungera som ursäkt för potentiella väljare att ta ställning för dem. Behandla därför deras valda representanter stramt men korrekt, i de formella processerna och socialt.

Att SD har fått röster och är representerade i ett parlament kan aldrig täcka över att det finns en djup och principiell skillnad i värdegrund mellan dem och andra partier. Tvärtom är det just i det läget viktigt för alla som försvarar sina partiers värdegrund att synliggöra den skillnaden.

SD försöker ofta få det till att de har någon slags rätt att få genomslag för sin politik för att de blivit invalda. Demokrati fungerar tvärtom genom majoritetsprincipen. En stor majoritet av befolkningen röstar på partier med en helt annan värdegrund.

Undvik att delta i sånt som kan uppfattas som trixande för att beröva SD platser eller resurser som de har rätt till. Var samtidigt tydlig med att det SD har rätt till, får de också enligt lag och i allt väsentligt oberoende av andra partiers agerande.

En del roller kan uppfattas som ganska opolitiska, trots att de faktiskt har ett politiskt innehåll som blir tydligt om SD får dem. Då kan förstås det vara viktigt att göra det till en politisk fråga, och få en folkvald majoritet

att aktivt välja att inte ge plats till någon med en rasistisk värdegrund. Vi avråder från alla sorts manifestationer, uttalande eller liknande som inkluderar SD bland andra partier.

I talarstolen argumenterar vi politiskt mot SD som mot andra partier: kritiserar deras förslag konkret och väver samman det med en övergripande, kritisk berättelse av det politiska projekt de står för. En viktig skillnad är att vi är öppna för att det kan finnas anledning att samverka med t ex borgerliga partier i sakfrågor även om de står långt från oss ideologiskt. SD står däremot på andra sidan om en djup principiell skiljelinje i sin värdegrund, eftersom de systematiskt verkar för en rasistisk människosyn. De vill gärna se ett offentligt samtal där det trivialiseras, medan vi tvärtom vill synliggöra och sätta ord på den skillnaden.

